

limba română, acad. E. Petrovici ajunge la următoarea definiție istorică a limbii romine: « Limba românească este deci limba romanică orientală, de un tip deosebit de limbile romanice occidentale, rezultată din dezvoltarea limbii latine populare, vorbită în imperiul roman de răsărit, de populațiile romanizate — în primul rînd tracice (getice, misice, dacice) — din preajma cursului inferior al Dunării, adoptată mai tirziu (sec. VI—XIII) și de numeroase elemente etnice slave, în număr mai mic turcice (cumane, pecenege etc.) și maghiare, influențată de limbile tracă (poate și iliră), greacă, albaneză[?], apoi în măsură foarte mare (mai ales în lexic, dar și în fonetică, derivație, sintaxă și chiar în morfologie) de graiuri slave (îndeosebi bulgare, dar și ucrainene și sirbești, precum și de limba rusă), avînd numeroase trăsături lexicale, fonetice, sintactice și chiar morfologice comune cu bulgara și albaneza » (p. 98).

Sau mai pe scurt: « limba romină este limba romanică de tip oriental, deosebită de grupul limbilor romanice de tip occidental, dezvoltată în mediu tracic, grecesc, maghiar, turcic etc., dar în primul rînd slav » (ibid.).

Deși problemele mișcărilor de populație în regiunile carpato-dunărene capătă în comunicarea acad. E. Petrovici o tratare oarecum singulară, bazată mai mult pe raționamente decît pe date istorice, trebuie însă reținută ca foarte importantă concluzia că slavii, care au lăsat puternice urme în toponimia românească au fost « un popor numeros, care a trăit pe acest pămînt sute de ani », ei trebuind să fie socotiți « printre strămoșii Rominilor de astăzi » (p. 91).

În ceea ce privește gradul de pătrundere a influenței slave în diverse laturi ale limbii, cel mai puternic influențat a fost vocabularul și, în parte, « fondul principal de cuvinte » (« vocabularul esențial » spusese acad. Al. Graur în 1947), după care urmează sintaxa, sistemul fonetic și fonologic, derivația (formarea cuvintelor) și, în sfîrșit, morfologia, care aproape n-a fost atinsă de influența slavă (p. 95)³⁷.

Prin urmare, studiul istoriei limbii romine e o operație complexă, care cere cercetătorilor nu numai cunoașterea limbii latine și a lingvisticii romanice, ci și a lingvisticii indo-europene, pentru a elucida problema influenței substratului, apoi a lingvisticii maghiare și turcice, dar mai ales a slavisticii (p. 98). Deosebit de important este, așadar, studiul istoric-comparativ al limbilor slave, cu ajutorul căruia « vor putea fi determinate influențele vechi și recente, populare și literare (cărturărești), pe care le-au exercitat diferite limbi slave (populare, ca bulgara, ucraineana, rusa, sirba, pe de o parte, și literare, ca slavona bisericească de tip bulgar, slavona de tip rusesc sau slavona de tip sirbesc, pe de altă parte) » (p. 99).

La cele de mai sus poate fi adăugat referatul acad. E. Petrovici prezentat la Conferința internațională a slaviștilor de la Belgrad (1955), în care se face o succintă prezentare a lucrărilor de slavistică românească între 1945—1955, precum și a sarcinilor urgente ce stau în fața noastră în acest domeniu. Printre acestea, în primul rînd, slaviștii noștri au datoriat de a crea lucrări care să

³⁷ Reproducînd această teză formulată de domnia-sa în 1951, acad. E. Petrovici adaugă în referatul *Problemele slavisticii în România în ultimii zece ani*, prezentat la Conferința internațională a slaviștilor de la Belgrad (15—21 sept. 1955), următoarele: « În prezent, considerăm că influența slavă asupra limbii romine a fost mult mai puternică în fonetică decît în lexic ». (Vezi *Beogradskii međunarodni slavistički sastanak*, 15—21. IX. 1955, Belgrad, 1957, p. 460). După părerea noastră, cu toată importanța influenței slave în sistemul fonetic al limbii romine, aceasta nu poate sta pe primul loc înaintea vocabularului, ci imediat după vocabular și înaintea sintaxei. În acest caz, ordinea ar fi următoarea: vocabularul, sistemul fonetic, derivația, sintaxa, și, în sfîrșit, morfologia.